

En daarom roept het feit van deze ruïneering binnen de kerk tot bekeering. „Op Gods tijd”, zeggen de sprekers. Het is ons wel, mits onder één conditie, dat Gods tijd de tijd van heden is. „Op Gods tijd?” Goed: heden, zoo zij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet. Nu is het de dag der zaligheid. Heden is het de dag, om „de kudde naar buiten te laten gaan”, en elkaar te dwingen tot de „Entscheidung”, ... Dr Kromsigt, inzender, en Dr Kromsigt, redacteur 1)

Ook inzake dit motief van den scheidbrief moet men voortuiter dege blijven letten op het verschil tusschen Oud en Nieuw Testament, waarover wij maar niet uitgesproken willen raken.

Wanneer, hetzij Jesaja, hetzij Jeremia, tot „Sion” zeggen, dat het terugkomen mag, omdat de Heere het niet geheel heeft losgelaten, ook al zou Sion dat meenen, (Prof. Ridderbos), dan is in hun tijd dat volk Israël de „Una Sancta” van toen. Het was toen nog een volk, een natie. Want in dat ééne volk, met zijn volksbestand, was de kerk begrepen. Zoolang de Messias nog niet gekomen was, moest, vóór het groote Pinksterfeest, Jacob's vleeschelijk kroost in zijn volksseenheid als kerk bewaard blijven, en moest de stroom des heils door deze bedding lopen.

Maar dit is sedert veranderd.

Wij zijn thans in het Nieuwe Testament. D.w.z. de „Una Sancta” — is in anderen zin „moeder” — met of zonder scheidbrief, dat doet er thans niet toe — dan zulks onder Israël het geval was.

„Moeder”, zeiden we daar.

Naar een zeer bekenden spreektrant immers, waaraan ook wij in onze kringen ons nog maar al te vaak bezondigen, wordt door de Leidsche radio-redenaars de „vaderlandsche kerk”, het bekende instituut, waaraan men zelf toebehoort, genoemd „onze moeder”.

Men moet echter dit beeld van die moeder, precies gelijk de andere beeldspraak van „Sion”, van den „tempel”, en wat dies meer zij, lezen naar de orde van de openbarings- en de heilsgeschiedenis.

Wij zullen wel niet de plank mislaan, wanneer wij het vermoeden uitspreken, dat de meeste menschen bij dat beeld van de kerk als „onze moeder” zinspelen op Galaten 4:26.

Maar juist dit feit bevat voor de velen, die in den trant der Leidsche redenaars blijven spreken over „hun” bepaalde kerk als moeder, een waarschuwing. Juist in de omgeving van Galaten 4:26 toch spitst weer alles zich toe om de tegenstelling tusschen Oud en Nieuw Testament. „Onze moeder”, — dat begrip mag men zich niet meer indenken op oud-testamentische, doch alleen op nieuw-testamentische wijze. De „moeder”, die in oud-testamentische categorieën gedacht wordt, is Hagar; en deze baart tot dienstbaarheid. Maar de dienstbare moet worden uitgeworpen. Geen enkel kerk-instituut mag meer een analogon zijn van het Jeruzalem-van-beneden. Dat wil zeggen: geen enkel instituut laat zich knechten onder staatsverband, gelijk VROEGER de kerk in het nationaal bestand van het vleeschelijk Israël was ingeweven, of — zulk een instituut vindt in het Jeruzalem-van-beneden zijn symbool, verheurt in zóóverre zijn eernaam van „moeder”, gooit zijn Sara's-erf weg voor Hagar's-dienst, en onttrekt zijn „moederschap” aan de van den Man in het huwelijk gestelde „gelegenheid des tijds”. Dit is weer de echtbreuk; dit is de scheidbrief, door de ontrouwe „vrouw” den „Man” harerzijds gegeven, en door Hem geratificeerd. Neen, een uiterlijke, lichamelijke-zichtbare eenheid in een hiërarchisch-gecentraliseerd gezag is er niet meer. Want thans — in het Nieuwe Verbond — hebben wij als onze moeder te eeren het Jeruzalem-daarboven. En dat is vrij. De dienstmaagd-moeder moet worden uitgeworpen; de moeder-in-vrijheid is vandaag de eenige, die den moedernaam verdient, en het recht heeft, kinderen te baren in vrijheid voor den „Man”, en deze kinderen Hem als de Zijne op te dragen.

Kinderen baren in vrijheid.

Welke vrijheid?

De vrijheid, „waarmee Christus ons vrijgemaakt heeft”. Ons, d.w.z. de eenvoudigen, Ons, d.w.z. de mannen en vrouwen, de asche-poetsters en de vrachtrijders. Ons, die voor het over, overgrote deel niet in een synode zitten, en die principieel een synodaal „bestuur” verwerpen. Ons, die misschien hoogstens een ingezonden stuk in de krant schrijven, of die mogelijk niet eens dat klaarspelen. Ons, die publiek of in de eenzaamheid tobben over het vraagstuk van de kerk. Ons allen, hetzij wij een speciaal ambt hebben, of niet. Ons allen heeft Christus vrijgemaakt, d.w.z. Hij heeft ons een ambt geschonken, en zulks dan nieuw-testamentisch: het ambt der geloovigen. Ja, dat ambt der geloovigen, dat in de roerige dagen der Afscheiding telkens weer zijn réchten hardop noemen

en nemen durfde, het viert enkel reeds daardoor de overwinning, die het nieuw-testamentisch kerkbegrip op het oud-testamentische behaald heeft.

Dat oud-testamentische kerkbegrip, is het wonder, dat het telkens weer den kop opsteekt juist in de kerk-apologetische reden van Hervormde zijde? Van deze zijde wordt telkens van „onze” kerk als „onze moeder” gesproken: ook in Leiden is dit zeer bepaalde instituut „onze moeder in geestelijk opzicht” genaamd. Hoe men dat bedoelt blijft vrij onhelder. Maar in elk geval is één ding klaar als de dag: in de vorming van zijn kerkbegrip laat hier het doolgermaakte denken zich in oud-testamentische richting afdriven. Precies als bij de Roomschen. Het nieuw-testamentische kerkbegrip daarentegen weet, dat Jeruzalem-boven onze moeder is. Dat wij gebaard zijn tot de vrijheid. Dat daarom niet een opgelegd instituut van boven af „Moedertje Kerk” over ons spelen kan, zooals de staat volgens een valsche staatsbegrip „Vadertje Staat” over ons spelen wil, maar dat omgekeerd, WIJ, als vrije zonen, vrij zijn TOT het institueeren, als ONZE daad. Wij zijn niet afhankelijk van een gegeven instituut, ingekleed naar hiërarchisch model, doch WIJ zijn vrij tot het institueeren der kerk, door de vrijheid, die wij in Christus hebben, en die ons nu niet alleen het „recht”, maar ook als vrije zonen den plicht oplegt, in eigen verantwoordelijkheid de kerk te institueeren.

Het oud-testamentisch kerkbegrip stelt voortdurend de gegevenheid van een bepaald instituut in 't midden, het nieuw-testamentische daarentegen brengt de spanning mee van het onafgebroken God dienen in het vrij en onafhankelijk institueeren der kerk door het ambt der geloovigen. Het oud-testamentisch kerkbegrip doet net, alsof die „moeder” wat anders is dan de „kinderen”. En vandaar komen dan al die gemakkelijke zelfvertroosting: we krijgen dan van die brave zonen, die al maar door klagen, dat die arme, zieke „moeder” er zoo slecht aan toe is, maar ze leeft nog, en nu loopen de brave kinderen niet van het ziekbed weg.

De situatie zou voor de oppassende oppassers-kinderen vleidend zijn... als we zulk een moeder hadden. Maar zoo staat het niet. Het eene beeld — we herhalen het — wil gelezen worden in samenhang met het andere. En daarom worde de volle nieuw-testamentische werkelijkheid erkend: die moeder, dat is de gemeenschap der kinderen zelf, dat is niet een macht, die buiten de kinderen staat. Het zoete tafereeltje van de brave jongens bij „moeders” ziekbed is al te zoet. Gij zijt die moeder; een enkel punt van vergelijking moet men niet tot een veel-vlak-van-vergelijking maken: er is nog altijd zekere heer Aristoteles.

K. S.

UIT DE SCHRIFT

Alles of niets.

Want wie heeft, dien zal gegeven worden en hij zal overvloediglijk hebben; maar wie niet heeft, van dien zal genomen worden ook wat hij heeft. Matth. 13: 12.

Het is op het eerste gezicht een „vreeselijk” woord, dat wij hier lezen: alles of niets. Daar is er één, die heeft. En zie, hij ontvangt nog meer. Tenslotte krijgt de man overvloed. Rente op rente. En ginds is een ander, en die is arm, die heeft eigenlijk niets. En, let op, wat hij nog heeft, wordt hem afgenomen. Hij eindigt in het volstrekte niets.

Hoe moet het nu met dit woord?

Botst niet heel de Schrift er tegen aan? Hoe moet het nu met moeder Maria, die gezongen heeft, dat God armen met goederen vervult, en rijken nederig wegzendt? Hoe moet het met het boek Prediker, waarin geklaagd wordt, dat in het leven telkens verschuivingen plaats vinden? Vandaag zit er één op het paard, die morgen te voet gaat, en morgen rijdt dezelfde man deftig op zijn paard, die vandaag nog als een slaaf achter zijn heer aan loopen moet. Hoe moet het nu met den antichrist, wiens doodelijke wonde genezen wordt? Hoe moet het met Christus zelf, die de Kananeesche vrouw niet behandelt als één, die niet heeft, en dus maar heelemaal berooid blijven moet, maar die tot haar zegt: al hebt gij niet, toch krijgt gij wat, komaan, hier hebt ge de kruimpjes van de tafel der kinderen, en — nog heel veel meer. — Ja, hoe moet het met Christus zelf, die in Zijn eerste preek, d.w.z. bij den inzet van heel Zijn ambtelijk werk, gezegd heeft, dat God de „hebbers”, de „bezitters”, in Israël voorbij ging in Elia's dagen, toen er die hongersnood was, en ook in Elia's dagen, toen er veel melaatsheid was onder Israël, en dat Hij heengegaan is tot de niet-hebbers, tot de niet-bezitters, tot de heidenen, en onder hen brood gegeven heeft, toen dat vrouwtje in Sar-

fath honger leed, of genezing, toen Naaman de Syriër melaatsch was. Hoe moet het?

De vraag is niet zonder betekenis. Want dit „vreeselijke” woord van Christus vergezelde Hem, heel den langen weg van Zijn onderwijs over. Telkens keert het terug. Het is er bij het begin, bij het vervolg, en bij het einde van Zijn werken.

Bij het begin. Want als Christus, door het Woord te prediken, een begin maakt van Zijn werk onder het volk, en in de menschenharten, dan spreekt Hij „door gelijkenissen”. En, gevraagd, waarom Hij juist dezen leervorm kiest, geeft Hij ten antwoord: daar zit opzet achter, want: wie heeft, dien wordt gegeven, die kan bij de raadselvolle gelijkenis ook nog achteraf in leer-proza de ondubbelzinnige verklaring krijgen. Maar wie niet heeft, wie geen geloof heeft, wie zijn hart verstokt heeft, van dien wordt genomen ook wat hij heeft. Vandaag krijgt hij nog een gelijkenis, een raadselspreuk, morgen krijgt hij niets meer.

Alles of niets, — die spreuk is er ook in het vervolg. Want tot Zijn discipelen spreekt Christus: ziet dan, hoe gij hoort; met wat maat gij meet wordt u wedergemeten. Discipelen van Jezus, — ook wanneer gij al op den weg zijt, die met God u in gemeenschap houdt, moet dit „vreeselijke” woord u elken dag als regel-van-onzagg voor den geest staan. Want anders wordt gij, discipelen-van-Jezus, een vernieuwde uitgave van den Farizeër, een nette editie van dit menschen-slag. Ook de Farizeër immers rekent zichzelf onder de „hebbers”, die nog meer hebben moeten; en de anderen geven ze over aan den nacht der dwaling, der armoedigheid. De „mooie” kant der spreuk is voor hen zelf, denken ze, de „leelijke” voor de schare, die de wet niet weet, en voor de heidenen. Past nu op, discipelen van Jezus, dat gij ook niet denkt: ik ben er, de wet van „alles of niets” heeft dus „zoete” paragrafen voor mij, en „bittere” voor... een ander!

Alles of niets! Ja, deze regel is er ook aan het einde. Want in de gelijkenis van de tien ponden, als tusschen heer en knechten afgerekend wordt, wordt de man, die tien ponden heeft en over tien steden gezet is, nog rijker en nog voornamer gemaakt, en de man, die slechts één talent had, maar er niet mee gewerkt had, verliest ook dat ééne nog en gaat den nacht in.

Alles of niets!

Een „vreeselijk” woord, ja. Maar het ontdekt ons ook een „wereld”, een „wel”, een „kracht”, welke dwars door onze wereld van elkaar bekampende wetten en krachten heenbreekt met een volstrekt gezag: een niet te breken kracht. Neen, wij kunnen dat harde woord niet beoordeelen van het standpunt van deze wereld uit. Dit woord wordt ook niet aan ons „bediend” door iets of iemand, die bloot van „deze” wereld is.

Want dat „hebben” of „niet-hebben”, waarvan hier sprake is, is een „hebben” of „niet-hebben” van het eeuwige leven, een „hebben” of „niet-hebben”, niet van de „algemeene”, doch van de „bijzondere” „genade”. Een „hebben” of „niet-hebben” van het burgerrecht van dien staat, die in de hemelen is. In deze wereld is — zoolang Gods genade niet in Christus inbreekt — alles in den kringloop begrepen. En dat bedoelt dan ook de Prediker, als hij spreekt over dien man, die te paard, en dien ander, die te voet gaat. Ons natuurlijk leven heeft, zoolang het los staat van de herschepping, „wicht” en „tegenwicht”, kracht en tegenkracht. Ten aanzien van de aardse goederen geldt dus de regel: die heeft, die verliest wel weer wat, en die niet heeft, krijgt straks wel wat. Alles is in verschuiving.

Maar ten aanzien van het oneindige leven geldt de regel, die niet heeft, d.w.z. die het eigenlijke, het wezenlijke, het eeuwige leven niet heeft, verliest straks alles. Ook de „kans”, om er in te komen, menschelekerwijs gesproken. Ook het gezicht er op. Zelfs het heimwee af en toe er naar, gelijk hij zich dat suggereert. Maar wie heeft, wie het eeuwige leven heeft, dien wordt gegeven. Hij groeit in genade bij God. Hij ontvangt uit de wedergeboorte geloof en bekeering, heiligmaking, goede werken, heerlijkmaking, eeuwige zaligheid, koninklijken overvloed.

En dus is de Schrift toch één. Die rijken, ge weet wel, van Maria's lofzang, die rijken, welke God ledig wegzond, ze hadden eigenlijk dat ééne niet. En die armen, die ernaar haakten, hadden dat ééne wel. Naaman had dat ééne wel, de vrouw van Sarfath ook. De eigenwillige Israëlieten van dien tijd hadden dat ééne, dat vragen, niet. En die trotsche Farizeërs hadden dat ééne, dat vragen, niet. De Kananeesche vrouw had het wel. Zie toe, want elke dag brengt u naar een volstrekt alles, of een volstrekt niets. En de macht, die het leven beheerscht, die komt van boven.

Alles of niets, — ja, nu krijgt wie het hoort uitzicht op Golgotha: niets. De hel opent zich: niets. De hemel wenkt: alles.

K. S.

1) Zie Perschoon, enkele weken geleden.

De plur niet in te dachten, Telkens argumenten van zijn gaven we dat een b

Wanne dat er ge maar de betoogen en het an andere, o aankomt en in zich lijden van Dr Kuypen kenis in bleek — was er ni dialectisch noot een raut 21 C bewering de door d dacht, v van den g verhou een ander

Hoe we raël ernst ongelooft het rabbij ook uit d zwijgen v voor pro niet van onder de

Een vr maar ze aanzien gaal het of niet c zóó krach denheden zijn v e worden van secta waarin d gelegden in hun e Dr Kuyp zijn same heden. K verder, z een ande vragen, C Mexicaan

Men vo lijn. Maar de feiten schappeli van bepa op de on heeft ro Rome: T mentator scholasti leerlinge ettelijke Thomas nu in di nationale beweerde blik heeft middelee Kerk is e heid stre wetensch kracht v o.m. hier door nie scheiden over het gen zijn instigeer Kerk, of vóór-de-f onze vac eenheid thode, d ongelooft weest, d den tijd gebleken heid we derde, groepen, keerend secten u mentator